

Seneste resultater og erfaringer med rod ukrudtsbekæmpelse

Rod ukrudt skal i første omgang holdes i ave. Her kan veletablerede efterafgrøder, dyrkning af konkurrencestærke hovedafgrøder samt afgrøder med mulighed for afhugning bidrage i en periode. Men nogen gange får problemet et omfang, hvor mere drastiske metoder skal tages i brug. Dyb jordbearbejdning med roterende redskabsprincipper har vist sig ganske effektive.

Af Bo Melander, Institut for Agroøkologi, Aarhus Universitet

Der har været en del fokus på rod ukrudtsproblemer i økologisk jordbrug i de senere år. Rod ukrudt som kvik, tidsler, følfod, skræpper og ager-svinemælk, er pt. nok det største ukrudtsproblem i korn og bælg­sæd, selvom der mangler dokumentation for omfanget. Flere projekter har i de senere år fokuseret på mulighederne for en effektiv håndtering af rod ukrudtsproblemer. Her præsenteres nogle af erfaringerne opnået i forskningsmæssig sammenhæng, bl.a. det snart afsluttede WEEDS-projekt (http://www.icrofs.dk/Sider/Forskning/foejoIII_weeds.html).

Sædskifte

Sædskiftet kan have en rigtigt god effekt på frø ukrudt, da afgrødens livscyklus kan modvirke uønskede ukrudtsarter's livscyklus. Populært sagt kan afgrødesammensætningen i et sædskifte betyde, at frø ukrudtet ikke løber løbsk. Helt så enkelt er det ikke med rod ukrudt. Her er det mere vigtigt, at afgrødesammensætningen tager højde for de bekæmpelsesmuligheder, der kan puttes ind i sædskiftet på passende tidspunkter. Eksempelvis er det nødvendigt med perioder, hvor der kan udføres intensiv mekanisk bekæmpelse, enten som minisommerbrak eller stubbearbejdning. Meget konkurrencestærke afgrøder, og afgrøder der kan afhugges gentagne gange, er også gode at have med i sædskiftet, især hvis tidsler er problemet.

Efterafgrøder

Fastholdelse af næringsstoffer i rodzonen er vigtigt i økologisk planteproduktion af hensyn til næste afgrødes vækstmuligheder. Til det er efterafgrøder et vigtigt værktøj. Men i forhold til rod ukrudtsproblemer kan efterafgrøder være problematiske, da det ikke er muligt at gennemføre effektiv mekanisk bekæmpelse efter høst. Efterafgrøder kan i sig selv ikke bekæmpe rod ukrudt – ingen af de senere års forsøg har medført nogen nævneværdig reduktion af rod ukrudtsproblemer. Når det er sagt, er det stadig vigtigt at gøre sig umage med efterafgrøden. Sørg for en optimal etablering. Vælg en efterafgrøde – enten som enkeltart eller en blanding af arter – der vokser hurtigt til og skaber et tæt bladdække. Herved sikres det, at rod ukrudtet i hvert fald ikke opformerer sig i løbet af perioden efter høst.

Mekanisk bekæmpelse

Mekanisk bekæmpelse kan undertiden være nødvendig for at nedbringe et rod ukrudtsproblem. Bekæmpelsen kan udføres som en minisommerbrak, halv- eller

helbrak eller efter høst som stubbearbejdning. Bekæmpelsen vil for det første afbryde planternes vækst og dermed forhindre at de danner oplagsnæring i de underjordiske organer (rødder, jordstængler og udløbere), som de er så afhængige af til næste års vækst. Opbygningen af oplagsnæring er særlig stor fra ca. midt sommer til væksten stopper sent på efteråret pga. temperaturforholdene. For det andet sønderdeles og udsultes organerne, og blottes de på jordoverfladen kan de udsættes for udtørring eller frost. Præcis hvilke mekanismer, der vil være gældende, afhænger af rodukruftsarten, det anvendte redskab og selve bekæmpelsesstrategien.

På den hårde måde

Der er en del viden om redskabstyper og strategier til mekanisk bekæmpelse mod de enkelte rodukruftsarter, men ikke så meget mod blandede rodukruftsbestande. I WEEDS-projektet gennemførtes et større forsøg på sandjord med fokus på bekæmpelse af en blandet bestand af lølfod, ager-tidsel, alm. kvik og grå bynke. Samlet var rodukruftsbestanden meget stor. Bekæmpelsen blev udført med flere forskellige redskabsprincipper, hvor især tand- og knivfræsere (begge drevet vha. kraftoverføring) samt tallerkenharvning viste stor effektivitet. Behandlingerne blev udført to år i træk, hvert år startende med en stubharvning efterfulgt af én behandling med redskaberne til 15-17 cm's dybde lige efter høst af vårbyg. Behandlingen blev gentaget igen 3 uger senere og endelig afsluttet med forårsplojning. En hård behandling med stor effekt, men kun mod voldsomme rodukruftsproblemer bør det overvejes at tage så hård en behandling i anvendelse.